

Baltiansaksalaisia esivanhempia 1 - Toll

Eila Passoja 5/2023

Tässä käsittelen sisarusten Ingan ja Fredrikin Toll-sukua:

Weikko Walldénin äidin Eva Selma Maria Tandefeltin puoleiset yhteydet balttisukuun menevät näin:

- äidin äidin äidin äidin äidin äiti Inga Ulrika Toll (1729-1799)	- äidin isän isän äiti Benedikta Fredika Toll (1753-1827)
- äidin isän äidin äidin äiti Inga Ulrika Toll (1729-1799)	

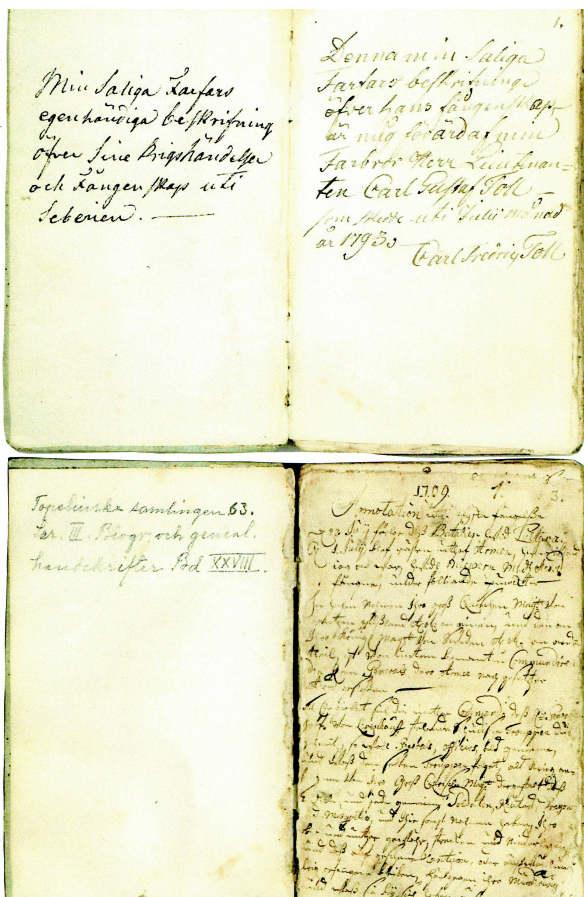

Toll https://www.adelsvapen.com/genealogi/Toll_nr_1777; <https://stage.riddarhuset.se/blog/att/toll-2/>

Toll-suku näyttäisi olevan alun perin Rijswijkistä (nykyisin Alankomaiden Etelä-Hollannin kunta), mutta **Sebald**-niminen esi-isä päätyi 1400-luvun puolivälissä Ala-Saksiin Wittembergin lähelle. Hänen **Hans**-poikansa siirtyi Saarenmaalle, missä meidän sukulinjamme vaikutti viiden sukupolven ajan. Hansin pojanpoika **Lukas** mainitaan Saarenmaan tanskalaisen herttua Maunun kansliakirjurina ja hän sai läänitykseksi Medelin tilan Carmelin kunnasta. Hän toimi Saarenmaalla maakirjurina ja herttuan lähettiläänä Moskovan suurruhtinaan luona. Lukaksen poika **Christian** toimi Saarenmaan tuomarina (Mannrichter) yli 30 vuoden ajan 1600-luvun alussa.

Christianin pojan **Fredrikin** poika **Claes Fredrik** oli sotilas Ruotsin armeijassa. Hän päätyi Riian kaupungin kaupunginmajuriksi ja venäläisten vangiksi näiden vallatessa kaupungin heinäkuussa 1710. Hän on yksi niistä esi-isistä, jotka päätyivät vankeuteen Venäjänmaalle, hän Kolomnan kuvernementtiin Moskovan lähelle, missä myös menehtyi. Claes Fredrik oli avioitunut **Anna Margareta Svinhufvud af Qvalstadin** kanssa ja saanut vaimonsa kautta omistukseensa Eggebyholmin kartanon Östunan kunnassa Tukholman lähistöllä.
<https://sv.wikipedia.org/wiki/Eggebyholm>

Myös heidän poikansa **Carl Fredrik** päätyi sotilaaksi, ensin Riassa ja sitten Itä-Götanmaan tykistörykmentin mukana. Hän taisteli Kaarle XII armeijassa Suuren Pohjansodan kuluessa eri puolilla nykyistä Latviaa, Liettuaa ja Puolaa. Pultavan (nyk. Ukraina) taistelun jälkeen 1709 hän oli yksi niistä Ruotsin armeijan lähes 20 000 sotilaista, jotka jäivät vangiksi. Carl Fredrik oli vankina Tobolskissa Tjumenin alueella Uralin itäpuolella ja palasi kotiin vasta rauhan palattua (Uudenkaupungin rauha 1721).

Vankeudessa Fredrik kirjoitti päiväkirjan, joka on edelleen tallella:

Fredrik Tolls anteckningar under fångenskapen i Tobolsk 1709-1722. Yliopiston kirjasto, Topeliuksen kokoelmat Coll. 244.163. Helsinki.

Nyberg, P. Carl Fredrik Tolls dagbok under fångenskapen i Tobolsk 1709-1721. Skriften utgivna av Svenska Litteratursällskapet i Finland. CCXXIX. Historiska och litteraturhistoriska studier 8-9. Helsingfors 1932, ss. 86-124.

Vankien kokemuksta on laajemmin kirjoittanut Kaisa Kyläkoski: Viipurista Venäjän vangiksi 1710-1722.

. <https://books.google.fi/books?isbn=9522868507>

Vaimonsa **Catharina Fredrika Lilliebladin** kanssa **Carl** sai kaksi poikaa **Carl Gustafin** ja **Fredrik Vilhelmin** sekä **Inga Ulrika** tyttären. Pojista tuli puolestaan sotilaita ja he päätyivät molemmat Suomeen, jonne Fredrik Vilhelm myös jäi. **Inga Ulrika** avioitui luutnantti **Per Augustin Fahlstömin** kanssa ja yksi hänen tyttäristään päätyi Suomeen papin vaimoksi.

Fredrik Vilhelm (- 1792) asettui Hartolaan avioituttuaan Sysmän kirkkoherra **Michael Heintziuksen Eva**-tyttären kanssa. Heidän asuttavakseen tuli Fredriksbergin kartano, nykyisin suvun mukaan nimetty Tollinmäen kartano. Perheen tytär **Benedikta Fredrika Toll** (1753-1827) avioitui Hartolan Koskipään kartanon omistajan kapteeni **Otto Tandefeltin** (1740-1800) kanssa. <https://www.geni.com/people/Fredrik-Vilhelm-Toll/6000000001525488760>

Näistä Hartolan kartanoiden omistajasuvuista on kirjoittanut itsekin ko. sukujen jälkeläinen Birgitta Stjernvall-Järvi teoksen *Kartanoelämää Itä-Hämeessä*.

Edellä kuvasin miten **Fredrik Vilhelmin** sisaren **Inga Ulrika Tollin** tytär **Katarina Lovisa Fahlström** avioitui Leppävirran kappalaisen **Henrik Stenrothin** kanssa ja päätyi miehensä mukana Ilomantsiin. Henrik toimi siellä kirkkoherrana viimeisen elinvuotensa. Aiemmin **Brummer**-suvun yhteydessä kuvasin Katarinan ja Henrikin vanhimman tyttären **Ulrika Lovisa** avioliittoa padasjokelaisen **Carl Jakob Forssellin** kanssa. <https://www.geni.com/people/Katarina-Lovisa-Fahlstr%C3%B6m/6000000011694191348>

Ulrika Lovisan nuorempi sisar **Eva Fredrika** avioitui pikkuserkkunsa, Benediktan ja Oton pojan Suomen sodan upseerin **Otto Vilhelm Tandefeltin** kanssa. Heidän **Otto**-poikansa (1811-1862), Kokkolan postimestari, kääntäjä ja kirjailija avioitui puolestaan serkkunsa tyttären **Maria Fredrika Brunoun** (1814-1897) kanssa. Heidän tyttärensä Eva **Selma Maria Tandefelt** (1843-1912) avioitui nimismies **Fredrik Evert Walldénin** (1836-1903) kanssa ja heidän poikansa on äidinisäni **Weikko Walldén** (1877-1938), jonka perimässä yhtyvät useat balttisuvut.